Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

10.6.2025

Eduskunta
ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

VIITE Asiantuntijalausuntopyyntö Itämeren kalastusmahdollisuuksista 2026 (E 46/2025 vp)

ASIA Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto ICES:n tieteellisestä neuvosta Itämeren kalastusmahdollisuuksiin vuonna 2026

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) kiittää lausuntomahdollisuudesta ja kertoo tutustuneensa maa- ja metsätalousministeriön (MMM) laatimaan perusmuistioon (EU/245/2025-MMM-28) Suomen kannasta sekä ICES:n antamiin tieteellisiin neuvoihin Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuonna 2026.

Aluksi SVK haluaa tuoda valiokunnalle tiedoksi, että vaikka ennen valtioneuvoston kannan julkistamista on sidosryhmiä kuultu, ei se näy valiokunnalle annetussa perusmuistiossa. Näin ollen **eri intressien yhteensovittaminen jää täysin valiokuntien tehtäväksi.** Toiseksi SVK korostaa olevansa huolestunut Itämeren ja sen kalakantojen tilan kehityksestä. Moni kalalajeista ja -kannoista ei kestä lainkaan pyyntiä tai sitä voidaan ICES:n tieteellisen neuvon perusteella toteuttaa vain vähäisissä määrin. Päätöksenteossa Itämeri kalakantoineen on ymmärrettävä kokonaisuutena, joka erityisen murtovesiluonteensa ja pienen kokonsa vuoksi on altis siihen kohdistuville muutoksille.

SVK esittää lohta ja silakkaa sekä meritaimenta koskien lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

<u>Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC</u>

ICES:n neuvon mukaan lohta voitaisiin kuluvan vuoden 2025 tapaan ”rannikkokalastaa” kohdennetusti Pohjoisella Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59°30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31) kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana). **SVK voi alla esitetyin tarkennuksin kannattaa ICES:n tieteelliseen neuvoon pohjautuvaa ehdotusta Suomen kannaksi**, jonka mukaan lohen kokonaissaalis voisi olla enintään 30 000 lohta, eli kokonaissaalista pienennettäisiin 25 %. Kutuvaellusaikaan mahdollistettava lohen vapaa-ajankalastus tarkoittaa SVK:n arvion mukaan nykytilanteessa muutaman sadan lohen kokonaissaaliista, jonka arvo on noin puoli miljoonaa euroa.

- SVK huomauttaa, että rannikkokalastus-termin määrittämisessä käytettävä neljän merimailin sääntö (eli lohen kalastusta ei sallittaisi sitä ulompana) ei käytännössä rajoita Suomen kaupallista kalastusta, siksi MMM on aina ollut myötämielinen sille. Varsinaisessa tieteellisessä neuvossa sitä ei kuitenkaan mainita. Vapaa-ajankalastusta rajan tiedetään kuitenkin merkittävästi, ja suotta, haittaavan. **SVK esittää, että Suomen kannassa neljän merimailin rajoitusta sovellettaisiin totutun säätelymekanismin mukaisesti vain kaupalliseen kalastukseen. Lisäksi SVK huomauttaa tämän on sellainen säätelytoimenpide, jossa Suomen kantaan tehty kirjaus kaupallisen ja vapaa-ajankalastuksen (ml. kalastusmatkailu) tasapuolisesta kohtelusta ei ole tarkoituksenmukaista.**
    - SVK:n vuonna 2023 julkaiseman Merilohen uistelu Suomessa vuonna 2022 -selvityksen mukaan nytkin ehdotettavat ajalliset ja alueelliset rajoitukset vähensivät joka toisen venekunnan kalastuksen määrää ja saaliita.
    - Kutuvaeltavat lohet eivät rajaa tunne, eli myös sitä ulompana merellä pyynti kohdistuu yhtäläisesti pohjoisen lohijokiin (erityisesti Tornionjokeen) kutuvaelluksella oleviin lohiin, mikä ICES:n neuvon mukaan oleellista on.
    - Rannikkokalastuksen määrittelyssä käytettyä neljän merimailin rajoitusta ei perustella ICES:n neuvonannossa mitenkään. **SVK epäilee rajan olevan kalastuksen säätelyn kannalta tarpeeton ja edellyttää, että Suomi vaatii ICES:ltä selvitystä rajan tarpeellisuudesta.**
- Jotta vapaa-ajankalastuksen edellytykset säilyisivät myös muualla Itämerellä jatkossa kalastuksellisesti mielekkäänä (lohikantojen hyvinvointia unohtamatta), on SVK valmistellut yhteistä kannanottoa Euroopan Vapaa-ajankalastajien (EAA, European Anglers Alliance) kanssa Itämeren lohenkalastusmahdollisuuksista vuonna 2026. **Keskeisimpänä säätelytoimenpiteenä tulisi sallia yhden lohen (*pl. vastakuteneet) päiväkiintiö pääaltaalla (osa-alueet 22-29S). SVK esittää, että Suomen kannassa tulee olla valmius tukea lohen vapaa-ajankalastuksen sallimista myös muilla Itämeren alueilla (huom. koskee myös Pohjanlahden keskiosia neljän merimailin ulkopuolella, jos rajan poistamisesta ei saada sovittua).**
    - SVK huomauttaa, että Suomen kantaan kirjattu lohen vapaa-ajankalastuksen totaalinen kieltäminen pääaltaalla tuhoaisi eteläisen Itämeren osalta loputkin vapaa-ajankalastukseen kytkeytyneestä miljoonien eurojen matkailuelinkeinosta.
    - ICES:n toteaa tieteellisessä neuvossaan (nostettu myös perusmuistioon), että sen lohen vapaa-ajankalastuksessa (uistelussa) perinteisesti käyttämä vapautuskuolleisuusarvio (24 %) voi uusien tutkimustulosten perusteella olla yläkanttiin arvioitu. Tämä on tiedostettu EAA:ssa jo aiemmin. Viimeisimpien, Itämerellä tehtyjen vapautustutkimusten alustavat tulokset kertovat, että modernissa lohen uistelussa kuolleisuus jäänee alle 10 %. **SVK katsoo, että uusimmat sekä säädeltäviä kalakantoja ja niiden kalastusta koskevat tutkimustulokset tulee ottaa viipymättä huomioon säätelytoimenpiteistä päätettäessä- Lisäksi SVK muistuttaa, että myös kaupallisessa kalastuksessa sallitaan lohille aiheutuvan sivusaaliskuolleisuutta.**
    - *Talvikkolohien mukaan lasku kiintiöön ongelma myös Suomessa (SVK:n selvityksen mukaan joka kuudes vapautettu mitallinen lohi oli talvikko vuonna 2022), jos jatkossakin olisi lopulta komission ehdotuksen mukaisesti sallittua ottaa saaliiksi vain rasvaeväleikattuja lohia tietyillä alueilla (ml. neljän merimailin ulkopuoliset alueet osa-alueilla 29N-31) ja tiettyinä aikoina.

Nyt ehdotettu ratkaisu antaisi Suomessa kaupallisille kalastajille luvan noin 6 750 lohen pyyntiin, kun vapaa-ajankalastuksen saalis olisi arviolta 300–500 lohta. **SVK esittää, että Suomen kannassa otetaan nykyistä enemmän huomioon vapaa-ajankalastuksen tarpeet. Lopullisen**

säätelyratkaisun tulee lisäksi olla sellainen, että se mahdollistaa viime vuosia suurempien lohimäärien nousun jokiin. Tämän tueksi tarvitaan jatkossakin reaktiivista kansallista säätelyä lohenkalastukseen. Lisäksi SVK toteaa, ettei Perämeren lohikantojen heikentyneen tilanteen vuoksi Suomen tule tehdä valtioiden eikä vuosien välisiä kiintiövaihtoja lohen osalta missään tilanteessa.

Suomenlahden lohen TAC

SVK katsoo, että Suomen tulee edistää toimia, joilla lohen kaupallista kalastusta kohdennetaan Suomenlahdella istutettuun eli rasvaeväleikattuun loheen. Lisäksi SVK kannattaa aikasäätelyn yhtenäistämistä Pohjanlahden aikasäätelyn kanssa alkukauden isojen emojen turvaamiseksi, koska moni pohjoisen lohijokiin vaeltava luonnonlohi koukkaa Suomenlahden länsiosien kautta.

Pohjanlahden sekä Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC:t

SVK katsoo, että Suomen kannan muodostamisessa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta, koska silakkakannat ovat yleisesti heikossa kunnossa. Tämä antaisi silakkakannoille paremmat edellytykset vahvistua nopeasti tilanteessa, jossa ne ovat hädin tuskin määrällisesti niin suuria, että niitä ylipäänsä voidaan ICES:n mukaan kalastaa. Pohjanlahden silakka on alueen avainlaji, ja mm. lohen suosimaa ravintoa. Lohen (ja myös silakkakannan itsensä kannalta) on tärkeää, että silakkakanta vahvistuu ja että sen kaikkia eri ikäluokkia esiintyy yleisesti.

Meritaimen

SVK kannattaa ICES:n suosituksen mukaisia toimenpiteitä meritaimenen kalastuskuolevuuden vähentämiseksi ja nykyisten rajoitusten jatkamiseksi sekä meritaimenen kaupallisen kalastusrajoituksen kautta toteutettavaa lohen salakalastuksen estämisen jatkamista.

SVK esittää, että Suomen tulee lisäksi kannattaa ICES:n neuvoa elinympäristöjen kunnostamisesta ja vaellusesteiden poistamisesta sekä neuvon mukaisia toimia meritaimenen sivusaaliskuolleisuuden vähentämiseksi, erityisesti rannikon verkkokalastuksen lisäsäätelyllä. Toimenpiteet ovat vahvasti kytköksissä vesipuitedirektiivin toimeenpanoon ja noudattamiseen, joista Euroopan komissio lähetti viime vuonna Suomen hallitukselle varoituksen.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Olli Saari
toiminnanjohtaja